

מסורת הש"ס

(א) [ג'ל' נחמני, ג] נפתח טט, (ג) ידים פ"ג מיד ע"ש, (ד) [תוספת' פירד', ס] [לעיל ח' ונחמני ג, א, ו] ונסתב ט: גריס ס': ממות יל. חולין קמא, (ז) [לעיל ק"ג, חולין, ח] רבי מאיר קרי ליה לאן גליון רבי יוחנן קרי ליה עון גליון. מקוריות הש"ס, (ט) נפירוש חתה כסכביץ עירון, (י) כ"ג דלארץ לעיל מניה, (כ) נחמדבר י, (ג) כ"ה: משומד'ס, (ח) כ"ה: הגלחים, (ט) ר' מאיר קרי. לפיכך המניין און גליון לפי שהם קורין אותם אנגלי'א. מקוריות הש"ס, (ס) [נענין דף גז. פירש רש"י פילוסופין חכמי האומות, (ע) נפ"ר מו"ט פ"ה לזכות משנת ד,]

תורה אור השלם

- 1 תכונות בנהגה ביהמ קהבה עמודיה כשבעה. משיל ט א 2 ויהי הקם במתאנגים רע באוגו' ו' ושמעו ו' וחרו אפר ותבער בם אש ו' ותאכל בקצה המתנה: במדבר י א 3 ויסעו מחר ו' דרך שלשת ימים וארון בריה ו' נסע לפניהם דרך שלשת ימים לתור להם מנוחה: במדבר י לב 4 ואחר הדלת והמקוה שמות וברוכי בן מאתי גליה ותעלי דרחתה משכבר ותברך לך מיום אבותה משכבם עד הוזה: ישעיהו יח ח 5 הלווא משאךך ו' אשנא ובתקוממך אתקוטט: תהלים קל"ב כא

הגהות הב"ח

(א) גמ' דספרי מנין (השאל ספרי וכו' מנעיה חת"מ) וי"ט גי' רש"י (ספרי מנין) גופייהו מצילין: (ב) שם רש"י מנין רב יוסף: (ג) רש"י ויהי לא מן הסם וכו' דכתיב לעול מנייה ויהי בשנה השנית בחודש: (ד) הנשיב נעשרים חדש: (ה) חוב' דיה פורעניות וכו' אמר הקב"ה לא נשכח פורענות לפרענות אלא:

גליון הש"ס

גמ' איבעיא להו הגליון: ע"י מגילת דף ג' ע"א תוס' ד"ה הלכות: ו' שם גריון וישי' ע"י משונות וכוון יוסף וישי' ו' וי: שם אקפח את בני. לעיל דף מ' ע"א ונחם ד' ק"ג ע"ב: שם לא איל לבי אבדו: ע"י ע"ז דף מ' ע"א תוס' ד"ה הנהגה: רש"י ב"ה פילוסופא וכו' ע"י מס' ד"א רכס פ"ה: תוס' ד"ה פורענות פ"י בקורפוס. ע"י מו"ט פ"ה מ"ד לזכות:

מוסף רש"י

אקפח. אקנסי. לטון חיתון וקולור (עליו ט'). לעשות שלום בין איש לאשתו. לזכות לא הסוטה וחס טוריה הוא שיהא פלוג'א (סוכה גג). שמי שבטבה בקדושה וכו' שמי שנהגה ין א' חולין וגו', דכתיב (נחמדבר ד) וכתב את האלת האלה (שם, שם). ימיהו על המים. דכתיב קטות ומהם כל מן המרים, והרבה אכזרות כפרה וא"כ' כתיב ומהם כו' (מכות י). וכע"ז חולין קמא,.) אין ולאור רפריא בידיה. רפריה הימה התשובה כפיו אם לאסור אם להסיר (עליו ק"ג). אל' לא היה מחזיק בדבריו לא לאסור ולא להסיר, פעמים שאמר מן ופעמים כידים ולא היה מחזיקם ויהא לו כידו (עושין חס. ובע"ז ב"מ יד,).

שאין זה מקומה. שאינה ראויה לכאן ללאו צהילכות מסעות משתעי לעיל מינה אלא בדגלים הימה ראויה ליכתב צפרשת במדבר סיני: **לא מן השם הוא זה**. לא זה השם של טעמי הסמיניות דמקומה הוא דפרשה זו בתחלת מסע שנסעו מהר סיני ^ו איירי דכתיב לעיל מניה (ו) ויהי צחדש השני בשנה השנית בעשרים לחדש נעלה הענן וגו' (י) ו' **ספרי טורה**. דפרשה זו ספר לעזמו נמצא שלמעלה ספר לעזמו ושלמטה ספר לעזמן הואיל וזה מקומה נמצא ספר וידבר נחלק לג' ספרים: **עסידה פרשה זו**. לעתיד שיהו כל הפורעניות צטלון ולא ידלגו לפורענות וילך הרע צטל: **מאחרי ה'.** בתוך ג' ימים למסעם המאו האספסוף תהיה להתרעם על הצצר כדי למרוד בהקצ"ה: **הגליון**. קלפים חלקים. וקס"ד השאל דככל דדדין שיהו חלקים קמיציעא ליה כגון חלק שלמעלה ושלמטה ושנמחק כתבו ונעשה חלק: **בלה שאני**. דכיון שצלה אף הגליון צטל וכי מציעא ליה שהגליון קיימים אלא שהכתב הלך: **ויספוק ליה משה גליון ידיה**. ליינו כל הספר מורה: **מקום הכתב שנמחק**. לא **מנעיה** לי. דודאי מיגרע גרע דכי קדיש מעיקר לאו לשם גליון חלק קדיש אלא אדעתא דכתב וכיון דלאל ליה כתב פקע מקדושה: **של מעלה ומטה**. דממחלה לשם חלק קדיש והשאל' כשנמחק כתב הספר נמי חלק היה: **ויספוק ליה משה** יהוה דגיוו ושיד. והכי פירושא ותיפוק ליה דלע"ג דלדין זו כדי ללקט פ"ה אומיות הוה ליה למיתני צברייתא מלילין משום יהוה ריוח של מעלה ומטה אלא לאו פשוט מיניה דלדין מלילין. ומשני דגיוו ושיד שנחתכו הגליונים ולא נשמיר זו אלא מקום הכתב: **שצמחלה הספר ושכנסו הספר**. שכולן היו כתובין כמגילה כס"ת ואמר' צב"צ צפ"ק (דף ג:): **ראשו כדי לגול עמוד סופו כדי לגול היקף להקיף כל הכרך: מטמא אם הידים**. אם נגע זו ונגע צתורמה פוסלה דמגזירת י"ח דבר היא (לעיל דף יד): **דילמא אגב ס"ס**. שלא נמחק כתב הספר אלא כולו קיים וזה נגע בגליונים וכו מציעא לן שנמחק הספר ואין כאן קדושה אלא משום גליון שמשמו צעודו קיים: **ספרי מניין**. משמתיס' לע"ז וכתבו לטן תורה נכאים וכתובים כתב אשורית ולטון הקודש: **וספרי המנין גופייהו מלילין**. דכתיב: **ספרי המנין** הרי מן בגליונים. כקלפים חלקים שלא נכתב בהם מעולם: **קודר**. חומך חתיכות הקלף מקום השם: **שאפי' רודף אדם להורגו**. על עזמו

קאלמר: שכללו נכרים העובדים ע"ז אינן מכירין שהרי כזך גדלו וכן למדום אבותם: **ואחר הדלם והמוזה שםם וזכרון**. וזכרון הוא צידך ואינה שמה לן אלא שהעלכת אומי אחרי הדלת: **כך אין מלילין אום**. אפי' צבול: **דבי אציד**. צבול נזרפי. ע"ז וכן שמה: **וקשה להתווכח עם ישראל ומקום שמתווכחים שם קרי ליה צי אצידן: אין ולא**. זימנין אמר ליה אין זימנין א"ל לא: **לצי נזרפי**. ע"ז וכן שמה: **וקשה לי ששורשן נעשו בגשופות בקש צא: אמרי ליה ניעקרים קשה לי דוכסיס**. שהם שם גומא אי נמי נסיתיו וקשה לי ריחו. וכל זה שיהו מתמיראין רב ורצא מלכת לצי אצידן שמה מתוך שיתווכחו יעמדו עליהם ויהרגום: **מינייהו אגל**. מכירי הס: ^ו **פילוסופא**. (ס' מין: דהוה

¹ מנין. ואקשינן מכלל דספרי מנין גופייהו מצילין. וישנין הכי, ספרי מנין הרי מן בגליון, כלומר כשם שהגליון שאין כתיבה עליהן אין לכן כבוד ואין מצילין אותו, כך ספרי מנין, מכלל שהגליון של ס"ת מצילין אותו. והני ספרי מנין, ספרי תורה שכתב מן אינן, וקדי'א ב"ר דאמר נקטינן ס"ת שכתבו מין ישיר, כתבו גוי יגנו, נמצא ביד מין יגנו, ביד דגוי אמרי לה יגנו ואמרי לה קורין בו. אבל הספרים שחיברו אותן המנין דברי הכל ישירם, דהא כתיב קדש שכתובין תרגום אפילונו בהן אם מצילין אותן מפני הדליקה אי לא, ספרי מנין מביעה. ואילו פ"ה אותיות כנגד פרשת ויהי בנסוע הארון, ופרשה זו ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו הוא, ומקומו בדגלים ולמה נכתב כאן, להפסיק בין פורענות ראשונה שהיא יוסעו מהר ה' וגו' לפורענות שניה שהיא ויהי העם במתאוננים וגו'. ספרי דבי אבדין. חצי דיועה למלכים ויש בה ספרי חזקות מכל אומה ויש בה ספרי תורה (קדש) ונביאים וכתובים כתובים בלש"ה. ומפני שאינו ידוע מי כתב או ישראל או וולתן, אמור על ר' אבהו שהיה הכיר בפרשת אבות הלוות עליהן להצילין או לא. והו [בין אבדין היו מחזקין שם הכתבים וכתבים מכל אומה ונושאין ונתנין דבריה וכתבה. וכן בן נצפרי, מיהו בבי נצפרי היתה שם ע"ז, גרסינן בע"ז איזו היא אשירה סתם, אמר שמואל כגון האברי הוה המיר הנוחין לשכרא דבי נצפרי ושתו ליה ביום אידם. אמר אימיר אמרי לי סבי (דשם ביראת) דרפוביבריתאן הילכתא כשמואל. והני מילי הנצריים שהיו באותו זמן והן, שער אותה שעה לא טוכסין לן התנן הסכססין שהן נעכשו בידיהן אלא כתועין היו, יש מהן שומרין התורה ויש מהן שאינן שומרין, וכולן קוראין אותה, ויש מי שהיה קוראה בלש"ה.

כל כתבי פרק ששה עשר שבת

קטו.

פורענות ראשונה ויסעו וא"ר הנינא שסרו מאחרי השם. ^ו פ"י צקונטרס שמהו התחילו לשאול צצר ואומר ר"י דלדין ג"ל כן אלא פורענות ראשונה כדאמר במדבר (וילמדנו) ויסעו שנסעו מהר סיני דרך שלשת ימים כתיובק היונא מצית הספר שצורה לו והולך לו כך היו צורחים מהר סיני דרך שלשת ימים לפי שלמדו הרצה תורה צביי"א אמר הקצ"ה (י) נסמוך פורענות לפורענות לאו אלא נסמוך פרשת ויהי בנסוע הארון ט: **ספרי מינין בו' א"ד** מרפון בו'. אומר ר"י דמייירי ננמאלו ציד מינין דלי כתבן מין הא אמר בפרק השולח (גיטין דף מה): **ונמאל ציד** מין יגנו כתבו מין ישרף דוחק לומר דלמי כר"ט ואלא כרצנן ודבי יוסי:

כך אין מצילין אותן לא מן המים בו'. דלא תימא דוקא מן הדליקה אין מלילין משום דלי שרית ליה אמי לכביי אלא אפילו הינא דלינא למיגור מידא אסור לנטלן ולהוציאן והך סיפא כרצנן דלרבי טרפון לא אינרטיך:

פירוסופא. מין דכפי צקונטרס ורבינו שמע [נמיהודי אחד שצא מארץ יון ואמרן דצלשון יון פלוספוס הוא דוד החכמה ואינן דגרסי פילא סבא והוא לשון לזון שמוק כדאמר צאנזה רצמי דפלי ציהודאי פירוש ששחק ונמלוץ: ושמואל

הוא דקדוש אול כתב אולא לה קדושתיה כי קמיבעיא לי של מעלה ושל מטה שבין פרשה לפרשה שבין דף לדף שבתחלת הספר שבסוף הספר ותיפוק ליה משום ההוא ^ו דגיוו ושיד ת"ש ^ז הגליון של מעלה ושל מטה שבין פרשה לפרשה שבין דף לדף שבתחלת הספר שבסוף הספר מטמאין את הידים דילמא אגב ס"ת שאני ת"ש ^ח הגליון וספרי מינין אין מצילין אותן מפני הדליקה אלא גשרפין במקומן הן ואזכרותיהן מאי לאו גליון דספר תורה לא גליון דספרי מינין (ה) השתא ספרי מינין גופייהו אין מצילין גליון מבעיא הכי קאמר וספרי מינין הרי הן כגליונים גופא ^ו הגליונים וספרי מינין אין מצילין אותם מפני הדליקה רבי יוסי אומר בחול קודר את האזכרות שבהן וגונון והשאר שורפן א"ר מרפון ^ט אקפח את בני ישאם יבאו לידי שאני אשרוף אותם ואת האזכרות שבהן ישאפ"ה אדם ורודף אחריו להורגו ונחש רץ להכישו נכנס לבית ע"ז ואין נכנס לבתיהן של אלו שהללו מכירין וכופרין והללו אין מכירין וכופרין ועליהן הכתוב אומר ^י [ואחר הדלת והמוזה שמת וזכרון א"ר ישמעאל ק"ו] ומה לעשות שלום בין איש לאשתו אמרה תורה שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים הללו שמתילין קנאה ואיבה ותחרות בין ישראל לאביהן שבשמים על אחת כמה וכמה ועליהם אמר דוד ^י הלא משנאך ה' אשנא ובתקוממך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי וכשם שאין מצילין אותן מפני הדליקה כך אין מצילין אותן לא מן המפולת ולא מן המים ולא מדרב המאבדן בעי מיניה ^כ יוסף בר הנין מר' אבהו הני ספרי דבי אבדין מצילין אותן מפני הדליקה או אין מצילין ^ל אין ולאור ורפיא בידיה רב ^א לא אויל לבי אבדין וב"ש לבי נצרפי שמואל לבי נצרפי לא אויל לבי אבדין אויל אמרו ליה לרבא מ"ט לא אתית לבי אבדין אמר להו דיקלא פלניא איכא באורחא וקשי לי ניעקריה דוכתיה קשי לי מר בר יוסף אמר אנא מינייהו אנא ולא מסתפינא מינייהו זימנא דרא אויל בעו לסכונה ^ב אימא שלום דביתיהו דרבי אליעזר אחתיה דרבן גמליאל הואי הוה ההוא ^ג פילוסופא בשבבותיה דהוה

דהוה **הגליון** אפי"ם שאין בו ללקט פ"ה אותיות. ת"ש ס"ת שנמחק אם יש בו כדי ללקט פ"ה אותיות מצילין אותו ואם לאו אין מצילין אותו. וישנין נמחק לא קא מביעיא לן, דכי קדוש כי איכא כתב, כי ליכא כתב לא קדוש, כי קא מביעיא לי גליונות של מעלה ושל מטה ושבין דף לדף ושבין פרשה לפרשה שבתחילת הספר ושכנסו מאי (טעמא). ת"ש גליונים של מעלה ושל מטה שבין דף לדף שכן פרשה לפרשה שבתחלת הספר ושכנסו מטמאין את הידים. ומשניין דילמא כי חשיבי אגב ס"ת, אבל גליונים שכן דף לדף שכן פרשה לפרשה שבתחלת הספר וספרי המנין אין מצילין אותן מפני הדליקה, מניו דרחינן ומקומין לה גליונין של ספרי

דוהו

מפני הגליון אפי"ם שאין בו ללקט פ"ה אותיות. ת"ש ס"ת שנמחק אם יש בו כדי ללקט פ"ה אותיות מצילין אותו ואם לאו אין מצילין אותו. וישנין נמחק לא קא מביעיא לן, דכי קדוש כי איכא כתב, כי ליכא כתב לא קדוש, כי קא מביעיא לי גליונות של מעלה ושל מטה ושבין דף לדף ושבין פרשה לפרשה שבתחילת הספר ושכנסו מאי (טעמא). ת"ש גליונים של מעלה ושל מטה שבין דף לדף שכן פרשה לפרשה שבתחלת הספר ושכנסו מטמאין את הידים. ומשניין דילמא כי חשיבי אגב ס"ת, אבל גליונים שכן דף לדף שכן פרשה לפרשה שבתחלת הספר וספרי המנין אין מצילין אותן מפני הדליקה, מניו דרחינן ומקומין לה גליונין של ספרי

עין משפט ונר מצוה

ח א מ"י פ"ג מהלכות שבת הלכה כן טושי"ע: אר"ם סימן של עקי" כ: ב ב מ"י פ"ס מהלכות שבת אבות השואלות הלכה ו: ג ג מ"י פ"ו מהלכות יסודי התורה הלכה ח ופ"א מהלכות פסילין הלכה ו: ד טור שריע אר"ם סימן של עקי" כ: ו טור שריע יו"ד סימן קפא ע"א: יא ה טושי"ע יו"ד סימן קמ סקי"ג:

לעזי רש"י

ארגיל"א (בתסודנות) (הש"ס) [ארגיל"ש]. יסוד של נוצצים.

מוסף תוספות

א. אמרו לשל ירבה עליו מצות. מלתי. והוה יוסיעו מהר ה' / שהיה מחשבתם להסיע עצמן מחשב ספני שהוא הוה ה' / נמנין פ"ה מנדר י' ל"ה.

רב נסים גאון

פרק ששה עשר כל כתבי הקודש

במאן אול הא דא"ר שמואל בר נחמני חצבה עמודיה שבעה אלו ד' (חומשי) [נספין] תורה כמאן בר' ר' סבר ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו. א"כ על דעת ר' שמואל אלה פירוש וידבר עד ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו, ופרשת ויהי בנסוע הארון ספר בפני עצמו, ומן שם עד סוף ספר וידבר ספר בפני עצמו. בתלק ספר וידבר לג' ספרים, הרי ג' ספרי וידבר עד ד' ספרים ונחשאים ויהי הכל ס' וברכאשי' דר' אושיעא בפרשת אלה חולדות יצחק [נפשה טו] תניא כותיה יקרא אותה שבעה כנגד ס' וידבר שהוא משלים ד' ספרי תורה. והלא ה' הם. אלא בר קפרא עבד מן ספר וידבר עד ויהי בנסוע הארון כנגד בפני עצמו, ויהי בנסע הארון ספר בפני עצמו, מן תמן ועד סיפיה דספרא כנגד בפני עצמו. בן נצפרי, מן בתי ע"ז. ומשכחת במסכת עירובין פ"ב חלקו (דף טו) ובמסכת פירוש חלקו הצמלין (דף ח) אין זו היא אשירה סתם, אמר רב כל שכושרין שומרין אותה אין טועמין מפירותיה, ושמואל אמר כגון דאמרי הני תמרי ניהו לשכירא דבני נצירופי ושתו ליה ביום אידם.

גרבינו הננאל

גליונים של ס"ת. איבעיא אום מצילין אותן, ולא איפשיטא. ס"ת שנמחק מקום המחק אין בו קדושה, ואם אין בו קדושה הוכא דאיכא כתב, ליכא כתב לא קדוש. ומשום דאית טענות בנוסאות בהא שמעאא כתבא כולה. ת"ש ס"ת שכלה אם יש בו ללקט פ"ה אותיות מצילין אותו ואם לאו אין מצילין אותו. וישנין נמחק לא קא מביעיא לי גליונות של מעלה ושל מטה ושבין דף לדף ושבין פרשה לפרשה שבתחילת הספר ושכנסו מאי (טעמא). ת"ש גליונים של מעלה ושל מטה שבין דף לדף שכן פרשה לפרשה שבתחלת הספר ושכנסו מטמאין את הידים. ומשניין דילמא כי חשיבי אגב ס"ת, אבל גליונים שכן דף לדף שכן פרשה לפרשה שבתחלת הספר וספרי המנין אין מצילין אותן מפני הדליקה, מניו דרחינן ומקומין לה גליונין של ספרי

מפני הגליון אפי"ם שאין בו ללקט פ"ה אותיות. ת"ש ס"ת שנמחק אם יש בו כדי ללקט פ"ה אותיות מצילין אותו ואם לאו אין מצילין אותו. וישנין נמחק לא קא מביעיא לן, דכי קדוש כי איכא כתב, כי ליכא כתב לא קדוש, כי קא מביעיא לי גליונות של מעלה ושל מטה ושבין דף לדף ושבין פרשה לפרשה שבתחילת הספר ושכנסו מאי (טעמא). ת"ש גליונים של מעלה ושל מטה שבין דף לדף שכן פרשה לפרשה שבתחלת הספר ושכנסו מטמאין את הידים. ומשניין דילמא כי חשיבי אגב ס"ת, אבל גליונים שכן דף לדף שכן פרשה לפרשה שבתחלת הספר וספרי המנין אין מצילין אותן מפני הדליקה, מניו דרחינן ומקומין לה גליונין של ספרי